

Ontwerp bestemmingsplannen en vergunningen Uiterwaarden Wamel, Dreumel en Heerewaarden ter inzage

Nieuwe natuur langs de Waal bevordert biodiversiteit

Het gebied rondom de Waal zo inrichten dat een nóg waardevoller natuurgebied ontstaat, met gezond en schoon water. Dat is het doel van Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en de provincie Gelderland voor de Uiterwaarden Wamel, Dreumel en Heerewaarden. Samen werken zij hier aan het herstel van biodiversiteit.

De laatste jaren is de natuurlijke stroming van de rivieren op veel plekken veranderd. Voor de scheepvaart en afvoer van water is de rivier verder ingeperkt. De biodiversiteit (de variatie aan planten en dieren) is daardoor afgenomen. Om dit tegen te gaan, voeren we allerlei projecten uit die gericht zijn op het verbeteren van waterkwaliteit en biodiversiteit. Zo maken we onze leefomgeving weer gezond.

We verbeteren de natuur rondom de Waal door de uiterwaarden langs de rivier opnieuw in te richten. Uiterwaarden zijn de

gebieden tussen de dijken die bij hoogwater nodig zijn om water op te vangen. In het gebied bij Wamel, Dreumel en Heerewaarden werken we aan het herinrichten van deze uiterwaarden. Zo ontstaan er meer kansen voor de natuur.

Bijzondere uiterwaarden

Het plan heeft betrekking op de uiterwaarden bij de dorpen Wamel, Dreumel en Heerewaarden. Deze uiterwaarden hebben een lengte van ongeveer 15 kilometer en zijn onderdeel van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Het gebied is toegankelijk voor bezoekers, die er kunnen wandelen, struinen en vissen. Dit natuurgebied wordt uitgebreid.

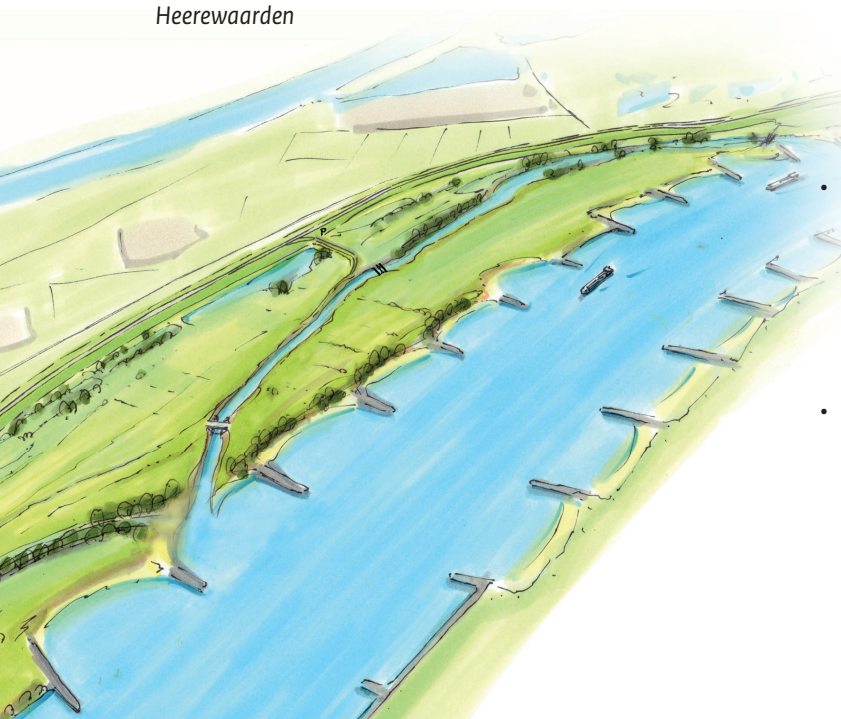
Het landschap is afwisselend en bevat zowel landbouw als natuur, waaronder droge oeverwallen dicht bij de rivier. Wat verder van de rivier af vind je de meer kleiige, lagere delen van de uiterwaarden. Het water blijft hier langer staan en er zijn natuurlijke graslanden. Op de laagste plekken is bos te vinden, dat langs rivieren ook wel 'oibos' genoemd wordt. Dit bos is op natuurlijke wijze ontstaan en er groeien onder andere wilgen. In dit bijzondere landschap leven allerlei dieren zoals de bever, de oeverzwaluw en de ijsvogel.

Verschillende programma's

Er bestaan al natuurgebieden rondom de Waal. Die worden uitgebreid en met elkaar verbonden. Hiervoor werken overheden en maatschappelijke organisaties samen. De doelen die overheden hierbij stellen, komen uit verschillende nationale en internationale programma's. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit is er de Europese richtlijn Kaderrichtlijn water (KRW) van Rijkswaterstaat. Voor het verbeteren van de biodiversiteit zijn dat de programma's Natura 2000 (N2000), het Gelders Natuurnetwerk (GNN) van provincie Gelderland en Nadere uitwerking voor het Riviereengebied (NURG) van Staatsbosbeheer en de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Infrastructuur en Waterstaat. Het project heeft geen doel in het kader van de hoogwaterbescherming.

Meestromende nevengeul
Heerewaarden

Nieuwe natuur

We verbeteren het leefgebied voor planten en dieren door het natuurgebied te vergroten en meer ruimte voor stromend water door de uiterwaarden te creëren. Daarnaast leggen we verlaagde gebieden aan. Hier blijft het water na een periode van hoogwater langer staan. Het water zakt vervolgens langzaam in de bodem en stroomt zo niet direct weg naar de Noordzee. Ook gaan we het gebied op een meer natuurvriendelijke manier beheren. We maken de volgende aanpassingen:

- **We leggen 5 meestromende 'nevengeulen' aan**
Een nevengeul is een kleinere 'extra' rivier, die parallel loopt aan de Waal. Nevengeulen trekken diersoorten aan die typisch zijn voor dit deel van de Waal, zoals de winde, de rivierprik, de barbeel en de bittervoorn. Deze vissen houden van stroming en zijn in de geul beschermd tegen geluiden en golven van schepen. Zo creëren we paai- en broedplaatsen voor diersoorten die zich thuis voelen in de rivier. We leggen in totaal ongeveer 10 kilometer nevengeulen aan.
- **We leggen diverse overstromingsvlaktes aan**
Dat zijn gebieden waar water in het voorjaar langer blijft staan na een periode van hoogwater. Het vasthouden van water is in tijden van droogte heel belangrijk voor de natuur. Zo kunnen vissen eitjes leggen en jonge vissen opgroeien. In totaal leggen we ongeveer 10 hectare natuurlijke overstromingsvlaktes aan en ongeveer 45 hectare overstromingsvlaktes die door sluizen gestuurd worden.
- **We maken 287 hectare 'nieuwe natuur'**
Dat doen we door van landbouwgrond natuurgebied te maken. Zo komt er extra ruimte voor weidevogels, natuurlijke gras- en hooilanden en nieuw ooibos. Wie weet komen zelfs bedreigde vogels zoals de porseleinhoen en de kwartelkoning in grotere aantallen terug.
- **We graven poelen waar dieren op afkomen**
Poelen trekken dieren als kamsalamanders, libellen, Kieviten en tureluurs aan. Er komen graslanden grenzend aan de rivier waar runderen grazen. Zo ontstaat een grote variatie aan planten en dieren en kan het natuurlijke riviersysteem herstellen en de waterkwaliteit verbeteren.

Herstel van de rivierdynamiek

Bij het maken van de plannen voor dit project is goed gekeken naar de historische rivierstructuur en huidige landschapskenmerken. Restanten van vroegere rivierlopen (nog zichtbaar als laagtes in het landschap) zijn opgenomen in de nu voorgestelde nevengeulen. Zo hebben we bijvoorbeeld meestromende nevengeulen ontworpen op de scheiding tussen 'oud' en 'nieuw' land en in de vroegere rivierarmen van de Waal. Hiermee werken we aan duurzaam herstel van het riviersysteem en versterken we de natuurlijke dynamiek van de uiterwaarden.

Ijsvogel

Gebalanceerd ontwerp

Het ontwerp is aan de hand van een aantal thema's tot stand gekomen. Voorbeelden van deze thema's zijn ruimte voor natuur, voorkomen van wateropstuwing bij hoogwater, grondeigendommen, draagvlak van omwonenden en financiële haalbaarheid. Voor het tot stand brengen van het ontwerp is gebruik gemaakt van lokale kennis van omwonenden en maatschappelijke organisaties.

Aaneengesloten gebieden

De betrokken overheidspartijen (Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer) hadden al veel grond in dit gebied in bezit. Aanvullend zijn enkele stukken landbouwgrond gekocht om tot aaneengesloten gebieden te komen. Dit gebeurde op vrijwillige basis.

Vonkerplas

De Vonkerplas is buiten het ontwerp gehouden. Voor een eventuele herinrichting van de Vonkerplas is eerst ecologisch onderzoek nodig naar de huidige en toekomstige chemische en ecologische waterkwaliteit. Ook wordt, in samenwerking met de omgeving onderzocht wat de wensen voor de Vonkerplas zijn.

Hoe voeren we het project uit en wat zijn de verwachte resultaten?

De uiterwaarden komen er gevarieerder uit te zien en we verwachten dat de biodiversiteit flink toeneemt. Planten en dieren die van oudsher in het riviersysteem thuishoren, zullen terugkeren. Het project leidt ook tot andere positieve resultaten. Denk aan het langer vasthouden van water en de mogelijkheid om van deze authentieke natuur te genieten. Bestaande kwaliteiten als rust, ruimte en openheid worden behouden. Er ontstaat een prettig natuurgebied waar je kunt struinen. Meer intensieve vormen van recreatie zijn in dit gebied niet toegestaan.

Waterstand op de rivier

Het project heeft geen effect op waterstanden in de Waal om water af te voeren. Wel veranderen sedimentatie- en erosieprocessen in de hoofdvaargeul. Dit kan gevolgen hebben voor de scheepvaart. Om de rivier bevaarbaar te houden, voeren we regelmatig baggerwerkzaamheden uit en waarborgen we dat de vaargeul op de juiste diepte blijft.

Grondafvoer

Bij het uitvoeren van dit project komt veel grond vrij. De kwaliteit van de grond is onderzocht op verontreinigingen. Grond die voldoende schoon is, mag door de aannemer hergebruikt worden bij andere projecten. Schone klei wordt binnen het plan hergebruikt om delen van de bodem van de nevengeulen mee te bekleden. Vervuilde grond wordt per schip afgevoerd naar het Rijksbaggerdepot Hollandsch Diep.

Grondwater

Door het maken van de nevengeulen en laagtes in de uiterwaarden wordt de kleilaag die aan de oppervlakte ligt doorsneden. Zonder extra maatregelen kunnen nadelige

effecten op de grondwaterstanden binnen de dijken optreden. Samen met het Waterschap Rivierenland en de gemeenten is beoordeeld op welke wijze deze mogelijke effecten tegengegaan kunnen worden. Dit gebeurt door het aanbrengen van een kleilaag op de bodem van diverse nevengeulen en de laagtes. Ook treffen we binnendijkse maatregelen om water bij zeer hoge rivierwaterstanden op te vangen. Hiervoor wordt binnendijks aan de Heerewaardensestraat nabij het gebied 'Bato's Erf' een waterberging aangelegd. Daarmee voorkomen we dat in de toekomst tijdens extreem hoog water kwelwater vanuit de uiterwaarden binnendijks voor problemen zorgt. Het waterbergingsgebied zal maar af en toe water bevatten (gemiddeld eens in de 10 jaar voor een periode van 4 tot 8 weken).

Overlast

In en om het projectgebied wonen mensen. We zorgen dat zij zo weinig mogelijk last hebben van de werkzaamheden. Grond wordt bijvoorbeeld per schip afgevoerd en niet over de weg. Bij de uitvoering beperken we hinder zoveel mogelijk.

Recreatie

Het doel van het project is dat de natuur in het gebied haar gang kan gaan zodat er meer biodiversiteit ontstaat. We bewaken de rust in het gebied, maar willen mensen wél laten genieten van de mooie natuur die hier ontstaat. Daarom blijft het mogelijk om door het gebied te wandelen. Wandelaars kunnen hun auto parkeren op de bestaande parkeerplaatsen, maar ook op nieuwe parkeerplaatsen die we bij de bestaande ingangen van het gebied maken. De aan te leggen nevengeulen zijn op verschillende plaatsen oversteekbaar voor wandelaars. Fietsen zou de rust in het gebied te veel verstoren, daarom leggen we geen fietspaden aan. Fietsen op de winterdijk blijft uiteraard mogelijk.

Beheer en onderhoud

We beheren en onderhouden het gebied zo dat het helpt het natuurlijk systeem verder te herstellen en de biodiversiteit te bevorderen. Zo zetten we gebiedseigen vee (runderen en paarden) in voor begrazing (niet jaarrond). Sommige delen worden beheerd met behulp van 'hooilandbeheer'; dat is het maaien en afvoeren van gemaaid gras. Deze manier van onderhoud helpt het natuurlijk systeem te herstellen en bevordert de variatie en daarmee de kansen voor meer biodiversiteit. De geulen, bruggen en andere fysieke elementen worden ook onderhouden.

Vervolgtraject

De formele procedures voor de (ontwerp)bestemmingsplannen (voor het grondgebied van de gemeente Maasdriel en het grondgebied van de gemeente West Maas en Waal) en de belangrijkste vergunningen (Waterwet en Ontgrondingenwet) worden nu opgestart. Ook toetst de onafhankelijke commissie m.e.r. (milieueffectrapportage) het opgestelde milieueffectrapport. Ondertussen bereiden we de aanbestedingsprocedure voor de uitvoering voor. Nadat de besluiten onherroepelijk zijn, starten we met de realisatie. Als alles volgens planning verloopt, zijn we in 2027 klaar. In de berichtgeving over de bestemmingsplanprocedures en de vergunningen is aangegeven waar en hoe u het plan kunt inzien. En op welke manier en binnen welke termijnen u kunt reageren.

Informatie

Informatie over het project is beschikbaar op de website www.samenwerkenaanriviernatuur.nl.

Heeft u vragen of opmerkingen?

Deze kunt u stellen via het emailadres sarn@rws.nl. Ook kunt u zich richten tot de omgevingsmanager van het project: Lei Willems (tel. 06-52401658).